

**Звіт про громадське обговорення
проєкту постанови Кабінету Міністрів України
«Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України
від 19 травня 2021 року № 497».**

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:

Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497».

Проєкт постанови вносить зміни до Порядку атестації здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту та переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Підставою для внесення змін є оновлення Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, затвердження Переліку спеціальностей на рівні вищої освіти, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, проведення аналітичного дослідження єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій. Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497» було розміщено 26 вересня 2025 року на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України за посиланням: <https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrainy-pro-vnesennia-zmin-do-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrainy-vid-19-travnia-2021-roku-497>

Зауваження та пропозиції до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497» приймалися до 13 жовтня 2025 року на електронну адресу: svitlana.didusenko@mon.gov.ua.

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Протягом встановленого для обговорення з громадськістю терміну надійшли зауваження та пропозиції від 51 адресанта:

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»;

Національний університет біоресурсів і природокористування України;

Львівський торговельно-економічний університет;

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності;

ГО «Разом проти корупції»;

Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»;

Працівниця аудиторської компанії «Ернст енд Янг»;

Працівник аудиторської компанії Ernst & Young;

Колектив кафедри аналізу та аудиту Вінницького національного аграрного університету;

Колектив кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана;

Колектив кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету;

Декан факультету обліку та податкового менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Голова підкомісії зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування» Науково-методичної комісії № 5 з бізнесу, управління та права МОН України д. е. н., професор Микола БОНДАР, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, д. е. н., доцент Олена ЦЯТКОВСЬКА, завідувач кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету, д. е. н., професор Зеновій-Михайло ЗАДОРОЖНИЙ, завідувач кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, д. е. н., професор Людмила ЛОВІНСЬКА, завідувач кафедри аудиту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, д. е. н., професор Олена ПЕТРИК;

Лоханова Н.О., д.е.н, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту Одеського національного економічного університету, член Аудиторської палати України, ACCA/DipIFR;

Литвиненко Володимир, завідувач кафедри обліку та оподаткування Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Прокопенко Ірина Адольфівна, доцент кафедри адміністрування податків факультету податкової справи, обліку та аудиту Державного податкового Університету;

Петрик Олена, д. е. н., професор, завідувач кафедри аудиту Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана.

Ніколаєв Євген, к. е. н, заступник директора Навчально-наукового інституту «Академії вчительства» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Макієвський О. І., Відокремлений структурний підрозділ «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету»;

Грищук Ганна Валеріївна, доцент кафедри обліку та оподаткування Державного податкового університету;

Лисенко Алла Миколаївна, к. е. н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування Центральноукраїнського національного технічного університету;

Краєвський Володимир, д. е. н., декан факультету податкової справи, обліку та аудиту Державного податкового університету;

Бондар Микола, декан факультету обліку та податкового менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, голова підкомісії зі спеціальності D1 Облік і оподаткування НМК 4 Бізнес, адміністрування та право, Голова Комісії з атестації аудиторів України;

Цятковська О.В., завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;

Безверхий Костянтин Вікторович, д. е. н., доцент, доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту, Державний торговельно-економічний університет;

Юрченко Олександр, доцент факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Жук Валерій, Голова ради Федерації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України;

Василішин Станіслав Ігорович, Директор Інституту обліку і фінансів НААН; голова Ради молодих вчених ННЦ «Інститут аграрної економіки», д. е. н., професор;

Вовк Ангеліна, студентка Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, працівник PwC;

Шемелинець Іван;

Джулай Олександр, Вихристенко Віктор;

Світлана Сухих;

Губіцька Інна;

Жураковська Ірина Володимирівна, к.е.н., доцент;

Лісовий А.В.;

Колісник О. П.;

Малюга Наталія, д. е. н., професор;

Кірданов М.Г., к. е. н., доцент;

Новіков Владислав;

lukova0609@icloud.com;

sl2184002@gmail.com;

Альона, a.bezhenar@kneu.edu.ua;

Студентка спеціальності Облік та оподаткування, juliamulyk2207@gmail.com;

Лазаренко Дмитро Олександрович;

Примаченко Олена;

Кошець Оксана Василівна;

bugay.nadiya@kneu.edu.ua;

kruhla.maryna@kneu.edu.ua;

Сташенко Ю. В.;

Шевчук Наталія;

Остап'юк Н.А., д. е. н., професор;

Комунальний заклад фахової передвищої освіти «Івано-Франківський медичний фаховий коледж» Івано-Франківської обласної ради.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення:

Пропозиції до тексту постанови:

Шемелинець Іван.

Пропонує: виключити абзац 3 пункту 1² «здобувачів ступеня фахової

передвищої, вищої освіти у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти та закладах фахової передвищої військової освіти, які є військовослужбовцями, поліцейськими, рятувальниками або особами рядового чи начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби».

Встановлення рівних умов складання ЄДКІ для усіх здобувачів вищої освіти передбачено Дорожньою картою з питань верховенства права, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 року №475-р. Зокрема захід 7 розділу 1.5 передбачає: 7. Поширення вимоги складання ЄДКІ з права, правоохоронної діяльності та міжнародного права для випускників всіх категорій без виключень (внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21.05.2019 № 497).

ГО «Разом проти корупції»

Пропонують: викласти в редакції пункт 1⁴: «Установити, що з 2026 року атестація здобувачів ступенів фахової передвищої, вищої освіти за спеціальностями галузей знань 08 Право на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти та закладах фахової передвищої військової освіти здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.»

Вже давно слід виконати державне рішення про те, що силові ЗВО не навчають юристів, а цивільні ЗВО – силовиків, інакше в результаті ми отримуємо поганих юристів та поганих силовиків. Добір у заклади МВС здійснюється не на загальних підставах (тобто не за Порядком прийому на навчання, який щорічно затверджується МОН), а на основі двох наказів МВС: № 305 від 18.05.2022 р. та № 315 від 15.04.2016 р. Функціонування двох різних правових режимів вступу на одну й ту ж спеціальність 081 Право породжує проблему формування різних стандартів оцінювання вступників. Наприклад, для кандидатів на навчання на денну форму для здобуття ступеня бакалавра (для Національної гвардії України – магістра) в закладах освіти, підпорядкованих МВС, проводиться оцінювання рівня фізичної підготовки у формі вступного іспиту. Водночас, для абітурієнтів на спеціальність 081 Право закладів освіти, підпорядкованих МОН, такої вимоги не передбачено, що є цілком логічним і виправданим, оскільки навчання за спеціальністю 081 Право не передбачає опанування фахових компетентностей, пов'язаних із фізичною підготовкою здобувачів. У 2023 році кількість осіб, які вступили на спеціальність 081 Право до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання суттєво зросла порівняно з попередніми роками. Це було пов'язано з серйозним пом'якшенням правил прийому і зниженням мінімального конкурсного балу до 120 з 200. За підсумками вступної кампанії до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання було зараховано майже 5 тис. осіб, що в два з половиною рази більше ніж у 2021 році. Окрім того, експертне середовище неодноразово наголошувало на проблемі відсутності широкого конкурсу та непрозорих процедур під час вступу до закладів освіти, підпорядкованих МВС. Зокрема, дані про осіб, які вступили до ЗВО за державним замовленням, є закритими та не публікуються ані відповідними ЗВО, ані МВС.

Пропозиції до Порядку атестації здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту

Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти».

Пропонують:

перший абзац пункт 2 викласти в редакції:

«У цьому Порядку термін «єдиний державний кваліфікаційний іспит» (далі – кваліфікаційний іспит) означає стандартизовану форму здійснення контролю досягнення здобувачем освіти результатів навчання, визначених стандартом фахової передвищої або вищої освіти та/або програмою кваліфікаційного іспиту, та оцінювання таких результатів навчання».

У пункті 4 після слів «заклади вищої освіти» додати «заклади фахової передвищої освіти».

Другий абзац пункту 5 краще викласти:

«Атестація осіб, які здобувають ступінь фахової передвищої освіти або вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю.....».

Прибрати друге речення абзацу першого пункту 6, тому що воно дублює пункт 2 проекту Порядку («Завданням кваліфікаційного іспиту є вимірювання та оцінювання визначених результатів навчання.»).

Оскільки Науково-методичний центр ВФПО є визначеною установою, що проводить ЄДКІ за спеціальностями у сфері відповідальності Міністерства освіти і науки України (наказ МОН від 17.11.2023 № 1420), представникам Центру не зрозуміла процедура участі державної кваліфікаційної комісії моряків під час організації і проведення кваліфікаційного іспиту, передбачена пунктом 14 проекту Порядку та відповідно постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1499.

У другому абзаці пункту 15 видалити «(крім здобувачів освіти, які не склали ЄДКІ за порушення вимог під час проведення кваліфікаційного іспиту, що визначаються умовами проведення, затвердженими відповідальним державним органом)», оскільки це позбавляє окремих здобувачів права на повторне складання, відповідно і отримання диплома.

Останній абзац пункту 17¹ виокремити в пункт 17², оскільки у перших абзацах зазначається про оплату розробникам та рецензентам завдань, а в останньому абзаці про здобувачів з особливими освітніми потребами.

Тобто пропозиція: «17² Для здобувачів з особливими освітніми потребами під час складання кваліфікаційного іспиту особливі (спеціальні) умови забезпечуються закладами освіти.»

Ніколаєв Євген, к. е. н, заступник директора Навчально-наукового інституту «Академії вчительства» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Пропонує: у пункті 7 принцип оцінювання «об'єктивність» редакційно замінити на «неупередженість».

Міжнародні дослідження не застосовують до оцінювань характеристику «об'єктивність», адже дійсно об'єктивних (точних, незалежних від екзаменатора,

підібраних завдань, умов, в яких проходить оцінювання тощо) видів оцінювання результатів навчання не існує. Характеристика певних інструментів оцінювання як «об'єктивних» формує хибне уявлення про їхню природу. Додатково інформую, що в законопроектах № 10392, 10399, якими пропонується внесення змін до Закону України «Про вищу освіту», підібрано більш влучні за «об'єктивність» означення принципів оцінювання. Його пропозиція тут суголосна з цими означеннями.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності.

Пропонують: зміст пункту 17¹ розширити для інших відповідальних державних органів, а саме ДСНС, МВС, Міноборони тощо.

Бюджетним Кодексом не передбачено видатки для ДСНС на оплату розробникам завдань кваліфікаційного іспиту та рецензентам за надання послуг із розроблення та/або рецензування завдань кваліфікаційного іспиту.

ГО «Разом проти корупції».

Пропонують: в абзацах четвертому і п'ятому пункту 17¹ слова «закритого типу» замінити на «множинного вибору».

У шостому абзаці пункту 17¹ слово «затрат» замінити на «витрат».

Пропозиції до переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту

ГО «Разом проти корупції».

Пропонують: проводити єдиний державний кваліфікаційний іспит на двох рівнях вищої освіти (першому (бакалаврському) та другому (магістерському)) для спеціальностей 081/D8 Право, 281/D4 Публічне управління та адміністрування, 293/D9 Міжнародне право

Замінити рівень, на якому проводиться єдиний державний кваліфікаційний іспит за спеціальністю Психологія з другого (магістерського) на перший (бакалаврський).

Джулай Олександр, Вихристенко Віктор.

Пропонують: відповідальним державним органом за проведення атестації здобувачів ступеня вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 263/K10 «Цивільна безпека» визначити ДСНС України.

Враховуючи те, що ДСНС України являється центральним та основним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту та є основним замовником фахівців за першим (бакалаврським) рівнем освіти за спеціальністю 263/K10 «Цивільна безпека» за державним замовленням, забезпечує 100 % працевлаштування випускників за даною спеціальністю, що навчалися за державним замовленням. Та зважаючи на виокремлення освітньої програми Охорона праці в окрему спеціальність J4 «Охорона праці».

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності.

Пропонують: розмежувати відповідальні державні органи за розробку ЄДКІ по освітніх програмах (спеціалізаціях): ОПП «Цивільний захист» та ОПП «Інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт» – ДСНС; ОПП «Цивільна безпека» та ОПП «Захист об'єктів критичної інфраструктури» – МОН Оскільки за освітніми програмами «Цивільний захист» та «Інженерне забезпечення саперних, піротехнічних та вибухових робіт» єдиним замовником на підготовку кадрів є ДСНС, а здобувачі освіти готуються виключно в ЗВО зі специфічними умовами навчання та мають статус «курсант», до їх підготовки висуваються додаткові вимоги, які необхідно врахувати при проведенні ЄДКІ.

Сухих Світлана.

Пропонує: відмінити ЄДКІ за спеціальністю 273 Залізничний транспорт на рівні фахової передвищої освіти. Обґрунтовуючи, що в зв'язку з військовим станом в Україні не всі здобувачі освіти можуть здати ЄДКІ, особливо не має можливості для тих хто за кордоном.

Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти».

Пропонують: вилучити спеціальність J7 Залізничний транспорт на рівні фахової передвищої освіти. Випускники фахових коледжів за спеціальністю Залізничний транспорт по завершенню навчання не виконують функції, які можуть призвести до критичних наслідків. Вони самостійно не приймають рішення, які пов'язані з безпекою суспільства.

Фахових молодших бакалаврів за спеціальністю Залізничний транспорт готують за 6 напрямками, що передбачено програмою єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 273 Залізничний транспорт на рівні фахової передвищої освіти, затвердженою наказом МОН від 24.12.2024 № 1718. Під час розробки та рецензування тестових завдань виникають труднощі у формуванні робочих груп з числа педагогічних працівників за деякими напрямками підготовки. Так за напрямом 2.6 «Обслуговування та ремонт пристроїв електрозв'язку на транспорті» підготовку здійснює один заклад освіти. За цим напрямом у 2025 році в ЄДЕБО було зареєстровано 24 здобувачі освіти, склали ЄДКІ – 17. За напрямом 2.5 «Монтаж, обслуговування та ремонт автоматизованих систем керування рухом на залізничному транспорті» ведеться підготовка здобувачів у 2-х закладах фахової передвищої освіти. Було зареєстровано в ЄДЕБО 21 здобувач освіти, склали ЄДКІ – 14 осіб.

Макієвський О. І., Відокремлений структурний підрозділ «Київський транспортно-економічний фаховий коледж Національного транспортного університету».

Пропонує: скасувати проведення ЄДКІ за спеціальністю 274 / J8 Автомобільний транспорт, для освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра на рівні фахової передвищої освіти.

Не доцільно проводити атестацію здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра на рівні фахової передвищої освіти у формі

ЄДКІ. Більш ефективною буде атестація здобувачів освіти у формі виконання кваліфікаційної роботи (дипломного проєкту).

Губіцька Інна.

Пропонує: виключити спеціальність Автомобільний транспорт, раніше були транспортні технології на автомобільному транспорті без ЄДКІ, наразі їх поєднали. Тому пропозиція виключити з переліку.

42 пропозиції щодо виключення спеціальності D1 Облік та оподаткування із переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту:

Жураковська Ірина Володимирівна, к. е. н., доцент.

Пропонує: виключити спеціальність D1 Облік і оподаткування з переліку.

По-перше, Стандарт вищої освіти для спеціальності D1 Облік і оподаткування морально застарів і проходить процес розробки нового. Наразі 23ПРН. 153К, 11СК разом 49 компетентностей не містить жоден інший стандарт освіти. Впроваджувати дане положення ставить в нерівні умови випускників

По-друге, на ринку дефіцит фахівців. На посадах працюють люди не за спеціальністю і дані зміни можуть в перспективі негативно вплинути на кількість абітурієнтів і фахових бухгалтерів на ринку. В результаті більшість вакансій знову ж буде зайнято людьми без спеціальної освіти, що негативно вплине на якісь інформації на державному рівні.

Гришук Ганна Валеріївна, доцент кафедри обліку та оподаткування Державного податкового університету.

Пропонує: виключити з додатку спеціальність D1 Облік і оподаткування.

Введення ЄДКІ призведе до додаткового навантаження на студентів, які навчаються на спеціальності D1 Облік і оподаткування, не забезпечивши суттєвого підвищення якості підготовки. ЄДКІ у сфері обліку та оподаткування може перетворитися на механічну перевірку знань. Проте, сучасні підходи в Україні та світі спрямовані на розвиток критичного мислення, цифрових компетентностей, аналітики даних. ЄДКІ доречно застосовувати там, де йдеться про допуск до професійної діяльності, що пов'язана з високим рівнем суспільної небезпеки або специфічними правовими наслідками (медицина, безпека, право). У свою чергу, облік і оподаткування не належить до таких сфер. Тому включення ЄДКІ до даній спеціальності є необґрунтованим.

Колектив кафедри аналізу та аудиту Вінницького національного аграрного університету.

Колектив науково-педагогічних працівників факультету обліку, фінансів та аудиту кафедри аналізу та аудиту Вінницького національного аграрного університету висловлює занепокоєння щодо запровадження обов'язкового складання Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Беручи до уваги специфіку фаху, його прикладну спрямованість та реальні потреби ринку праці, вважаємо такий підхід недоцільним і таким, що не сприяє підвищенню якості підготовки фахівців.

Просимо звернути увагу на такі аргументи:

- ЄДКІ не відображає практичних навичок та професійних компетентностей, які формуються під час навчання.
- Іспит ігнорує регіональні та галузеві відмінності у веденні обліку та оподаткуванні.
- Формалізоване тестування відволікає студентів від практичної підготовки та дослідницьких завдань.
- Цифрові навички (робота в ERP-системах, електронна звітність) не перевіряються в межах ЄДКІ.
- Організація іспиту потребує надмірних адміністративних витрат.
- Уніфікація під іспит знижує гнучкість освітніх програм.
- ЄДКІ не здатен оцінити професійне судження в неоднозначних ситуаціях.
- Іспит не враховує важливість професійної етики та soft skills.
- На ринку праці більш вагомими є міжнародні та національні сертифікати (ACCA, CAP тощо).
- Функцію підсумкового оцінювання вже виконують дипломні роботи, державна атестація та акредитація освітніх програм.

Запровадження ЄДКІ у теперішньому вигляді не враховує специфіки бухгалтерської професії та може знизити якість підготовки фахівців. Оптимальним рішенням стане поєднання внутрішніх механізмів університетів із зовнішніми професійними сертифікаційними інструментами.

Лисенко Алла Миколаївна, к. е. н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування Центральноукраїнського національного технічного університету.

Пропонує: видалити з переліку спеціальностей, за якими здійснюється атестація здобувачів у формі ЄДКІ, спеціальність D1 Облік і оподаткування.

Спеціальність D1 Облік і оподаткування є базовою економічною спеціальністю, без опанування якої не можливо якісно вести бухгалтерський облік, проводити аудит та економічний аналіз на підприємстві, здійснювати податкове планування. Однак при її важливості й практичній значущості останнім часом суттєво зменшилася кількість абітурієнтів, які бажають навчатися за спеціальністю D1. Натомість значно кращим є набір абітурієнтів за іншими спеціальностями галузі знань D, зокрема й тими, які не включені до переліку спеціальностей, за якими здійснюватиметься атестація здобувачів у формі ЄДКІ. Суттєве зменшення кількості абітурієнтів, які бажають навчатися за спеціальністю D1 за наявності стабільного попиту на фахівців з обліку та оподаткування на ринку праці, значний відтік молоді за кордон, наявні можливості щодо проходження професійної сертифікації – основні причини, які свідчать про недоречність введення в умовах, що склалися, ЄДКІ для здобувачів вищої освіти за спеціальністю Облік і оподаткування. Передчасне прийняття рішення щодо введення ЄДКІ призведе до подальшого зменшення контингенту здобувачів, відтоку науково-педагогічного персоналу випускових кафедр, а відтак і до руйнації бази для підготовки

кваліфікованих фахівців з обліку та оподаткування.

Краєвський Володимир, д. е. н., декан факультету податкової справи, обліку та аудиту Державного податкового університету.

Пропонує: виключити спеціальність D1 Облік і оподаткування з переліку.

Освітні програми в межах спеціальності D1 є надзвичайно різноманітними – від бізнес аналітики до цифрових технологій обліку.

Тому запровадження єдиного державного іспиту не врахує цієї варіативності та може спотворити об'єктивність оцінювання.

До того ж, рівень професійної готовності спеціалістів у сфері обліку, аудиту та оподаткування регулюється самим ринком праці: професійні організації та об'єднання (АССА, СФА, ЕВА, СІМА, УАА, ФЕАА тощо) мають власні системи сертифікації й оцінювання компетентностей, які визнаються роботодавцями і виконують роль позадержавного контролю якості.

Таким чином, ринок уже забезпечує природний механізм добору кваліфікованих фахівців, і державне дублювання цієї функції є недоцільним.

У разі запровадження ЄДКІ лише для D1 виникне нерівність між студентами різних економічних спеціальностей (D1, D2, D3 тощо), адже вони належать до однієї галузі знань і мають споріднені результати навчання.

Справедливим було б або застосовувати однакові правила для всіх економічних спеціальностей, або утриматися від їх запровадження до моменту створення чіткої нормативної бази та єдиних критеріїв.

Введення додаткового ЄДКІ зараз створить зайве навантаження на студентів, університети та державні органи — як у матеріальному плані (організація, логістика, технічне забезпечення, створення тестових матеріалів), так і у моральному, адже в умовах війни студенти і викладачі переживають підвищений рівень стресу, невизначеності та фінансових труднощів.

Запровадження нових, складних іспитових процедур у цей період виглядатиме недоречним і соціально нечутливим кроком, який не сприятиме підвищенню якості освіти, але посилить емоційне та адміністративне навантаження.

Лісовий А.В.

Пропонує: вивести із переліку спеціальність D1 Облік та оподаткування.

1. Міністерство освіти має турбуватися про психологічний стан здобувачів освіти в умовах воєнного стану, а не додавати нові причини стресу.

2. Експерименти над дітьми є антигуманними за своєю суттю навіть в мирний час, а у воєнний час є злочинними. Не кажучи про те, що отримані результати не матимуть ні наукової, ні правової сили. Тому що всі наукові дослідження виходять з припущення «при інших рівних умовах», а фактор війни не просто пересилує, а часто відмінює всі інші умови. З правової точки зору такі рішення можуть бути оспорені в суді здобувачами вищої освіти, посиляючись на умови непереборної сили (форс-мажорних обставин).

3. Держава може директивно управляти лише своєю власністю, в інших випадках мова може йти лише про індикативне регулювання. Студент не є власністю держави, держава може регулювати його діяльність лише в частині бюджетного фінансування. Наприклад, держава може вказувати місце роботи

випускнику, лише при умові його навчання за рахунок бюджетних коштів. Аналогічно і в цьому випадку: держава може вимагати додаткових іспитів лише від студентів-бюджетників, інші студенти, приступаючи до навчання уклали контракт, в якому цих іспитів не передбачено.

4. Конституція України гарантує, що закони та інші нормативно-правові акти держави не мають зворотної сили, якщо вони ускладнюють чи погіршують умови існування громадянина. Тобто «правила гри не можуть змінюватися під час гри», тому додаткові іспити можуть бути запроваджені лише для студентів, які вступатимуть до навчальних закладів після впровадження нових умов.

5. Держава має захищати інтереси власних громадян. При впровадженні нових іспитів та інших ускладнень при отриманні освіти, Міністерство освіти України порушує правила вільної конкуренції на ринку освітніх послуг, чим ставить неконкурентні перепони для вітчизняних навчальних закладів та «витісняє» за межі країни українських студентів.

Колісник О. П.

Пропонує: виключити з переліку спеціальність D1 Облік і оподаткування.

Спроба включення у проєкті постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497» спеціальності D1 «Облік і оподаткування» до переліку спеціальностей, за якими атестація вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту, є передчасною та потенційно ризикованою для освітньої системи й національної економіки. Раніше академічна та професійна бухгалтерська спільнота неодноразово аргументовано доводила, що подібне рішення без належного методологічного, інституційного та законодавчого підґрунтя призведе до дисбалансу в підготовці фахівців, зниження привабливості професії серед абітурієнтів і, зрештою, до дефіциту кваліфікованих кадрів.

Становлення та розвиток бухгалтерської професії в Україні вже відбувається у межах еволюційного, суспільно-громадського регулювання, що узгоджується з європейськими нормами. Зокрема, освітні програми за спеціальністю «Облік і оподаткування» акредитовані міжнародним управлінським інститутом бухгалтерів CIMA (Chartered Institute of Management Accountants), що підтверджує їх відповідність світовим професійним стандартам і забезпечує інтеграцію українських випускників у глобальний ринок праці. Така акредитація свідчить про визнання якості вітчизняної освіти та вже створює ефективний механізм зовнішнього контролю за професійною підготовкою.

Таким чином, замість запровадження єдиного державного кваліфікаційного іспиту доцільно продовжувати розвиток чинних форм міжнародного та національного сертифікування бухгалтерів, які відповідають вимогам Національного агентства кваліфікацій України, Міністерства фінансів України та Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Впровадження регульованої атестації може бути доцільним лише після законодавчого визначення обов'язковості підтвердження професійної кваліфікації для зайняття бухгалтерських посад і створення відповідного державного інституційного органу, який забезпечуватиме баланс між якістю освіти, потребами ринку праці та стратегічними завданнями економічного розвитку держави.

Лоханова Н.О., д. е. н, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту Одеського національного економічного університету, член Аудиторської палати України, ACCA/DipIFR.

Пропонує: вилучити спеціальність D1 Облік і оподаткування з переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

1) професія бухгалтера і аудитора регулюється на рівні професійних організацій і додаткове регулювання введенням ЄДКІ - це виключно перепона в розвитку спеціальності, яка зараз і так перебуває в складному стані; 2) введення ЄДКІ для спеціальності D1 призводить до недобросовісної конкуренції на користь інших спеціальностей фінансово-економічного напрямку. На сьогодні набір на D1 є найнижчим, а наслідком введення ЄДКІ є подальше суттєве зменшення набору на спеціальність Облік і оподаткування на користь суміжних спеціальностей. Наприклад, Фінанси, страхування і банківська справа, за якою ЄДКІ не вводиться, і при тому випускники якої можуть теж працювати бухгалтерами і аудиторами. Отже, створюються нерівні, більш вигідні умови для навчання і отримання диплому про вищу освіту з можливістю працювати бухгалтерами і аудиторами випускників інших спеціальностей, без ЄДКІ, тоді як спеціальність D1 опиняється в гірших умовах. Тобто виникає дискримінація спеціальності D1, порівняно з іншими. Це не відповідає прагненням до інтеграції вищої освіти України в європейський простір.

3) У 2024 році були підготовлені і подані в МОН і КМУ обґрунтування щодо недоцільності введення ЄДКІ для спеціальності D1 від членів Аудиторської палати України, науковців і практиків зо всіх куточків України, але чому в 2025 році це питання піднято знову? чому ігнорується думка професійної спільноти і на чию користь лоббіюються інтереси введення ЄДКІ для спеціальності D1?

4) Пропонуємо будь-які зміни щодо спеціальності D1, в т.ч. щодо ЄДКІ, здійснювати після отримання письмової згоди від Міністерства фінансів України, Аудиторської палати України і ДУ «Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю», а також професійних організацій бухгалтерів і аудиторів України, які є реальними стейкхолдерами, і мають інформацію щодо реального стану справ з кадрами в сфері обліку і аудиту, який є вкрай незадовільним, а введення ЄДКІ для спеціальності D1 Облік і оподаткування його ще погіршить.

Литвиненко Володимир, завідувач кафедри обліку та оподаткування Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Пропонує: виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» із переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), у проекті Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497».

Доцільність виключення спеціальності D1 «Облік і оподаткування» із переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) зумовлена наступними

причинами:

1) Передчасність і недоцільність запровадження ЄДКІ для спеціальності D1 «Облік і оподаткування», зумовлена тим, що це створить додаткові бар'єри для вступу і посилить дефіцит фахівців у сфері обліку, оподаткування і аудиту, зокрема в аграрному секторі.

2.) Міждисциплінарний характер підготовки за спеціальністю «Облік і оподаткування» робить запровадження уніфікованого ЄДКІ методологічно не виправданим.

3.) Порухення принципу рівності при вступі на економічні (бізнес) спеціальності, оскільки лише за спеціальністю «Облік і оподаткування» передбачене ЄДКІ.

4.) Існує ефективна система професійної сертифікації аудиторів, узгоджена з міжнародними стандартами аудиту, яка вже забезпечує належний контроль якості підготовки фахівців.

5.) МОН має альтернативні інструменти підвищення якості освіти – акредитація освітніх програм, узгодження з професійними стандартами та надання здобувачам подвійної кваліфікації без додаткових регуляторних бар'єрів.

6.) Додаткове регулювання знижує автономію ЗВО і суперечить євроінтеграційним засадам освітньої політики України.

Прокопенко Ірина Адольфівна, доцент кафедри адміністрування податків факультету податкової справи, обліку та аудиту Державного податкового Університету.

Пропонує: виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» із переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Включення спеціальності D1 «Облік і оподаткування» за освітнім ступенем бакалавра до переліку тих, які складатимуть ЄДКІ є недоцільним з наступних причин:

1) Фахівці в сфері оподаткування можуть працювати як в державних структурах, так в бізнесі та недержавних установах, які надають послуги з податкового консультування та супроводу бізнесу для податкового планування та виконання податкових зобов'язань. ЄДКІ не має практичної необхідності для економічних спеціальностей;

2) у сфері оподаткування професійна кваліфікація підтверджується ринковими та професійними механізмами, а не державними: роботодавці оцінюють знання фахівця за результатами практики чи співбесіди.

3) існують професійні сертифікації, але вони добровільні і не регулюються державою.

Тому ЄДКІ не виконував би додаткової суспільної функції.

4) Держава визнає автономію університетів у визначенні способів атестації.

Петрик Олена, д. е. н., професор, завідувач кафедри аудиту Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана.

Пропонує: вилучити спеціальність D1 Облік і оподаткування із ПЕРЕЛІКУ спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти

та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспит.

Пропоновані зміни передчасні та не обґрунтовані, не сприятимуть розвитку професії бухгалтера, аудитора та податківця в Україні, загалом завдадуть шкоду економіці. Особливо у часи війни та повоєнного відновлення держави. Спеціаліст D1 Облік і оподаткування не відноситься до регульованих. Нині спостерігається дефіцит кадрів у зазначеній сфері, що підтверджують роботодавці (бюджетна сфера та бізнес). Існує досить ефективне суспільне громадське регулювання професії аудитора та бухгалтера (вітчизняні і міжнародні професійні організації та стандарти, інституції нагляду, зокрема ОСНАД), що забезпечує контроль якості підготовки фахівців, входження їх у професію. Пропоновані зміни також спричинять посилення відтоку наших здобувачів на навчання у зарубіжних вищих навчальних закладах, де така вимога відсутня.

Малюга Наталія, д. е. н., професор.

Пропонує: виключити із Переліку спеціальність D1 Облік та оподаткування (перший (бакалаврський) рівень).

Урегульованість освітньої спеціальності D1 «Облік та оподаткування» призведе до:

1) недоброчесної конкуренції та штучного обмеження доступу до професії під час вступної кампанії у закладах вищої освіти;

2) того, що підготовку майбутніх фахівців з обліку, оподаткування та аудиту будуть забезпечувати суміжні нерегульовані економічні спеціальності, які не відповідатимуть кваліфікаційним характеристикам професії «Бухгалтер».

Крім цього, такий підхід не відповідатиме запитам сучасного ринку праці, європейським практикам і принципам академічної свободи щодо вибору професії.

Колектив кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана.

Пропонують: виключити спеціальність D1 Облік та оподаткування зі списку спеціальностей з обов'язковим складанням ЄДКІ! Вважають, що має бути однаковий підхід до усіх спеціальностей!

Цятковська О.В., завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Пропонує: виключити спеціальність D1 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ з переліку тих, де ЄДКІ є обов'язковою формою атестації на першому (бакалаврському) рівні.

Відповідна ініціатива свідчить про дискримінаційний підхід у межах однієї галузі знань, оскільки проектом постанови передбачено впровадження ЄДКІ лише для однієї спеціальності – D1 «Облік і оподаткування» у межах усієї галузі знань D. Це створює нерівні умови для здобувачів освіти, формує репутаційні ризики та може призвести до дискредитації випускників у професійному середовищі, особливо в порівнянні з іншими економічними спеціальностями, які таких іспитів не складатимуть.

Такий підхід суперечить принципам справедливості та рівності у вищій освіті, порушує баланс між спеціальностями, створюючи репутаційний дисбаланс: випускники D1 матимуть додаткову «навантажувальну» перевірку, інші – ні.

Статистика вступних кампаній показує, що потенційні вступники часто обирають спеціальності, де менше обмежень і складності. Наявність ЄДКІ як обов'язкової вимоги може збільшити психологічний та адміністративний бар'єр, що додатково знизить кількість абітурієнтів саме на спеціальність D1.

Якщо кількість випускників зменшиться, це призведе до дефіциту спеціалістів із обліку, аудиту та оподаткування у бізнесі, податкових органах, бухгалтерських службах, що вже відчувається в умовах змін у податковому законодавстві та імплементації міжнародних стандартів.

У багатьох країнах ЄС і в рамках Болонського процесу рівень атестації не покладається на один централізований екзамен, а на комбінацію поточного контролю, практичних завдань, проектів або портфоліо, стажувань. Це дозволяє врахувати різні освітні траєкторії, вибіркові компоненти, індивідуальні здібності студента.

Якщо вважається, що єдиний іспит є необхідним інструментом підвищення якості освіти, він має стосуватись усіх спеціальностей галузі, а не вибірково однієї спеціальності.

Бондар Микола, декан факультету обліку та податкового менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, голова підкомісії зі спеціальності D1 Облік і оподаткування НМК 4 Бізнес, адміністрування та право, Голова Комісії з атестації аудиторів України.

Пропонує: вилучити спеціальність D1 Облік і оподаткування для складання ЄДКІ, оскільки спеціальність наразі є самою складною в галузі знань D.

Спеціальність D1 Облік і оподаткування є ключовою економічною спеціальністю в рамках євроінтеграційних процесів, її розвиток супроводжується Світовим банком як в частині освіти, так і регуляторів. Через складність і змістовність навчання, набори на навчання, уже суттєво знижені, студенти обирають інші економічні спеціальності щоб легше вчитися, і тим більше, не складати ЄДКІ. Підготовка та складання ЄДКІ не дасть можливість визначити компетентності випускника, або ж призведе до неможливості його складання через багатовекторність спеціальності. В рамках даної спеціальності запроваджені професійні кваліфікації (наприклад: аудитор), що визначає кваліфікаційний рівень в сфері аудиту. Успішне складання такого, лише профільного кваліфікаційного екзамену, становить лише третину із претендентів, які мають професійний досвід та кваліфікацію. Це свідчить про складність матеріалу та його специфіку, вже для досвідчених фахівців. Запровадження в межах всієї спеціальності ЄДКІ не буде враховувати специфіку освітніх програм, що призведе до їх ліквідації, а це зумовить відсутність молодих фахівців в профільних сферах. Запровадження ЄДКІ лише з однієї економічної спеціальності галузі знань D, дискредитує спеціальність та призведе до збільшення існуючого дефіциту кадрів щодо даної спеціальності та зниження кількості науково-практичних розробок за цими напрямками. Що негативно вплине на процеси євроінтеграції та розвитку вітчизняної економіки.

Кірданов М.Г., к. е. н., доцент.

Пропонує: виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» з переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів здійснюється у формі ЄДКІ.

Впровадження ЄДКІ для спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» в умовах війни призведе не до підвищення якості освіти (це неможливо зробити через порушення і стресовість навчального процесу для всіх його учасників внаслідок постійних тривог та обстрілів), а просто до зменшення кількості здобувачів цієї спеціальності.

Новіков Владислав.

Пропонує: із Переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту ВИКЛЮЧИТИ спеціальність D1 «Облік і оподаткування».

Вважає несправедливим, що у проекті Постанови у поточній редакції передбачено впровадження ЄДКІ ВИКЛЮЧНО для однієї спеціальності – D1 «Облік і оподаткування» у межах усієї галузі знань D.

Таке явище сприятиме відтоку студентів зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування» на споріднені спеціальності за якими не передбачено ЄДКІ.

Вовк Ангеліна, студентка Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, працівник РwC.

Пропонує: виключити спеціальність D1 Облік і оподаткування із Переліку.

lukova0609@icloud.com.

Пропонує: виключити спеціальність D1 Облік і оподаткування за освітнім ступенем бакалавра з переліку тих, хто складатиме ЄДКІ.

Запропонована ініціатива демонструє вибірковий, а отже дискримінаційний підхід у межах тільки однієї галузі знань, адже проект постанови передбачає запровадження ЄДКІ лише для спеціальності D1 «Облік і оподаткування» на бакалаврському рівні освіти в межах галузі D. Цей підхід створює нерівні умови для здобувачів освіти та може спричинити дискредитацію випускників цієї спеціальності у професійному середовищі, особливо у порівнянні з випускниками інших економічних напрямів, для яких такі іспити не передбачені.

sl2184002@gmail.com.

Пропонує: виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» з переліку.

Такий підхід призводить до виникнення нерівних умов для здобувачів освіти, створює репутаційні ризики та може спричинити дискредитацію випускників у професійному середовищі, особливо порівняно з представниками інших економічних спеціальностей, які не проходять подібних іспитів.

Альона, a.bezhenar@kneu.edu.ua.

Пропонує: спеціальність D1 Облік і оподаткування виключити із переліку, які складатимуть ЄДКІ.

Розглядати можливість пілотного запуску ЄДКІ на добровільних засадах, із

подальшим аналізом його ефективності та наслідків для системи підготовки кадрів.

Зосередити увагу на підвищенні якості освітніх програм, а не на формалізованому іспиті як єдиному засобі контролю якості.

Ініціювати широке публічне та професійне обговорення доцільності впровадження ЄДКІ у галузі D, із залученням роботодавців, професійних асоціацій, представників ЗВО та студентської спільноти.

**Студентка спеціальності Облік та оподаткування,
juliamulyk2207@gmail.com.**

Пропонує: виключити спеціальність D1 Облік і оподаткування за освітнім ступенем бакалавра з переліку тих, які складатимуть ЄДКІ.

Лазаренко Дмитро Олександрович.

Пропонує: виключити спеціальність D1 «Облік та оподаткування» (перший (бакалаврський) рівень) із переліку спеціальностей, за якими проводиться атестація у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Фахівці за спеціальністю «Облік та оподаткування» не належать до сфер, що потребують державної сертифікації чи спеціальних вимог безпеки. Включення цієї спеціальності до ЄДКІ створить додаткове навантаження на студентів та ЗВО без суттєвого підвищення якості підготовки і не відповідає міжнародній практиці атестації бухгалтерів та аудиторів, де ключовим є професійна сертифікація (АССА, СІМА тощо), а не державні іспити.

Примаченко Олена.

Пропонує: виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» з переліку спеціальностей, для яких ЄДКІ є обов'язковою формою атестації на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Проектом постанови передбачено впровадження ЄДКІ лише для однієї спеціальності – D1 «Облік і оподаткування» – у межах усієї галузі знань D на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. Це нерівні умови для здобувачів і дискримінація випускників, порівняно з іншими випускниками економічних спеціальностей. Якщо вважається, що єдиний іспит є необхідним інструментом підвищення якості освіти, він має стосуватись усіх спеціальностей галузі, а не вибірково однієї спеціальності. Замість адміністративного впровадження ЄДКІ доцільним є посилення якості освітніх програм, оновлення змісту професійної підготовки та підтримка ЗВО в модернізації змісту та методів навчання.

Кошець Оксана Василівна.

Пропонує: скасувати запровадження ЄДКІ за спеціальністю D1 Облік та оподаткування перший (бакалаврський) рівень.

Для впровадження ЄДКІ потрібно, щоб здобувач знав про ЄДКІ до вступу на навчання або за 2- 3 роки до впровадження таких новацій.

Лазаренко Дмитро.

Пропонує: виключити спеціальність D1 «Облік та оподаткування» (перший (бакалаврський) рівень) із переліку спеціальностей, за якими проводиться атестація

у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Працівниця аудиторської компанії «Ернст енд Янг».

Пропонує: виключити з переліку спеціальність D1 «Облік і оподаткування».

Впровадження ЄДКІ лише для спеціальності D1 «Облік і оподаткування» є проявом дискримінаційного підходу в межах галузі знань D, оскільки створює нерівні умови для здобувачів освіти порівняно з іншими економічними спеціальностями, для яких подібне оцінювання не передбачено.

Працівник аудиторської компанії Ernst & Young.

Пропонує: виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» з переліку, на який поширюється впровадження ЄДКІ.

Зважаючи на те, що запровадження Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) передбачено виключно для спеціальності D1 «Облік і оподаткування» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти в межах галузі знань D, вважаємо за доцільне переглянути цей підхід.

Такий вибірковий підхід створює нерівні умови для здобувачів освіти в межах однієї галузі знань, формує репутаційні ризики для спеціальності та може призвести до дискредитації її випускників у професійному середовищі. Особливо це стає очевидним у порівнянні з іншими економічними спеціальностями, які не підлягають складанню ЄДКІ.

У зв'язку з цим пропонуємо виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» з переліку спеціальностей, на які поширюється впровадження ЄДКІ, або ж забезпечити рівні умови для всіх спеціальностей галузі знань D шляхом уніфікації підходу.

Запропонована ініціатива демонструє упереджене ставлення в межах однієї галузі знань, адже проектом постанови передбачено запровадження ЄДКІ виключно для спеціальності D1 «Облік і оподаткування» на бакалаврському рівні вищої освіти в межах галузі знань D. Такий підхід створює нерівні умови для здобувачів освіти, породжує репутаційні ризики та може негативно вплинути на сприйняття випускників у професійному середовищі, особливо у порівнянні з представниками інших економічних спеціальностей, які не проходять аналогічного іспиту.

bugay.nadiya@kneu.edu.ua.

Пропонує: скасувати запровадження ЄДКІ за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування».

kruhla.maryna@kneu.edu.ua.

Пропонує: вилучити з переліку спеціальностей D1 Облік і оподаткування.

Такий дискримінаційний підхід призведе до того, що в спеціальність будуть входити випускники з інших суміжних спеціальностей. Непродуманий крок знищить і без того невисокі набори на спеціальність через складність самої професії. Через 5 років доведеться вводити політику заохочення, якщо зараз спеціальність придавати іспитом.

Безверхий Костянтин Вікторович, д. е. н., доцент, доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту, Державний торговельно-економічний університет.

Пропонує: виключити із переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту – спеціальність «Облік і оподаткування», код спеціальності 071/D1, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти.

З метою вдосконалення системи атестації здобувачів вищої освіти, враховуючи особливості спеціальності «Облік і оподаткування» (код спеціальності 071/D1), перший (бакалаврський) рівень вищої освіти та з урахуванням розвитку ринку праці і вимог до професіоналів цієї галузі, пропонується виключити цю спеціальність із переліку спеціальностей, за якими планується атестація здобувачів вищої освіти здійснюватися формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (надалі – ЄДКІ), з огляду на те, що:

1) ЄДКІ знівелює унікальність освітньо-професійної програми закладу вищої освіти, адже акцент буде зміщено на підготовку здобувачів вищої освіти до складання ЄДКІ.

2) Запровадження ЄДКІ зменшить кількість бажаючих абітурієнтів здобувати вищевказану спеціальність, так як поряд з іншими економічними спеціальностями, наприклад, 072/D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», для якої ЄДКІ не передбачається, вона буде виглядати надмірно перевантаженою, що буде негативно впливати на обсяг набору за спеціальністю 071/D1 «Облік і оподаткування».

3) Впровадження ЄДКІ збільшить психологічно-емоційне навантаження на здобувачів вищої освіти.

Юрченко Олександр, доцент факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Пропонує: виключити із додатку спеціальність Облік і оподаткування.

Впродовж останніх років спостерігається стійке зниження кількості абітурієнтів, які обирають спеціальність D1 «Облік і оподаткування» у галузі знань D. За результатами вступних кампаній, ця спеціальність має найнижчі показники популярності серед споріднених напрямів, таких як D2 «Фінанси, банківська справа та страхування», D3 «Менеджмент» та D5 «Маркетинг».

Враховуючи зазначену тенденцію, введення ЄДКІ саме для спеціальності D1 є дискусійним і потенційно контрпродуктивним. Такий крок може ще більше знизити мотивацію абітурієнтів до вступу, адже в масовій свідомості ЄДКІ сприймається як додатковий бар'єр на шляху до здобуття освіти або завершення навчання. Це, у свою чергу, може поглибити кадровий дефіцит у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування, який уже нині відчувають як підприємства реального сектору економіки, так і установи бюджетної сфери.

Не можна заперечити, що спеціальність «Облік і оподаткування» – одна з найчіткіше структурованих, найбільш практично орієнтованих та професійно стандартизованих серед усіх спеціальностей галузі. Її освітні програми мають високий рівень нормативної конкретизації (НП(С)БО, МСФЗ), чітку систему

компетентностей та прямий зв'язок із реальними потребами ринку праці. Випускники цієї спеціальності, на відміну від представників інших управлінських напрямів, є реальними фахівцями, здатними забезпечити достовірність, законність і фінансову безпеку діяльності суб'єктів господарювання.

З огляду на це, логічніше було б пілотне впровадження ЄДКІ здійснювати у спеціальностях із надлишковим попитом серед вступників – таких як «Менеджмент» або «Маркетинг», де існує значна варіативність якості підготовки у різних закладах освіти. Саме там доцільно перевіряти єдині стандарти компетентності, академічної доброчесності та професійної придатності.

Водночас слід наголосити, що порівняння професії бухгалтера із професіями лікаря, залізничника чи юриста є методологічно некоректним. Ці професії мають різну природу відповідальності та суспільного впливу. Діяльність бухгалтера, безумовно, є важливою для економічної стабільності підприємства, але не пов'язана з прямою загрозою життю чи безпеці людей, як у випадку медицини чи транспорту. Тому застосування аналогічного підходу до сертифікації виглядає непропорційним та надмірним регуляторним тиском.

Таким чином, введення ЄДКІ зі спеціальності «Облік і оподаткування» без урахування освітньої, демографічної та ринкової ситуації може мати зворотний ефект – подальше скорочення контингенту студентів і поступове згортання однієї з найнеобхідніших для економіки держави спеціальностей.

Стащенко Ю. В.

Пропонує: виключити ЄДКІ для спеціальності D1 «Облік і оподаткування».

ЄДКІ не враховує швидкоплинність змін у сфері обліку та оподаткування, яка надзвичайно динамічна — законодавчі зміни в Україні можуть відбуватись щокварталу або навіть частіше. У таких умовах стандартизований іспит, складений наперед, може не відповідати актуальному контексту. Введення ЄДКІ додатково навантажує студентів, які вже захищають кваліфікаційну бакалаврську роботу та проходять практику. Це порушує принципи збалансованості навчального навантаження.

Шевчук Наталія.

З метою забезпечення якості підготовки фахівців економічного профілю та дотримання принципів академічної автономії закладів вищої освіти, пропонує виключити спеціальність D1 Облік та оподаткування зі списку спеціальностей, для яких передбачається запровадження Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ).

Запровадження Єдиного державного кваліфікаційного іспиту для спеціальності Облік і оподаткування є недоцільним, оскільки підготовка фахівців цього напрямку має прикладний і міждисциплінарний характер. Формування професійних компетентностей здобувачів відбувається переважно через практичну діяльність, застосування сучасних інформаційних систем обліку, проведення аналітичної роботи та розв'язання реальних виробничих ситуацій. Єдиний стандартизований іспит не здатен об'єктивно оцінити рівень сформованості таких умінь і навичок. Крім того, підготовка здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю D1 Облік та оподаткування здійснюється відповідно до Державного

стандарту вищої освіти, який визначає обов'язкові результати навчання та компетентності, що підлягають оцінюванню в межах освітньої програми. Заклади освіти реалізують ці стандарти з урахуванням галузевої та регіональної специфіки, що унеможливило створення єдиного змісту тестування без ризику втрати його об'єктивності та відповідності реальним умовам професійної підготовки. Таким чином, запровадження ЄДКІ може призвести до формалізації оцінювання, обмеження академічної автономії закладів освіти та не сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців з обліку й оподаткування. Доцільно зберегти чинний механізм підсумкової атестації у формі кваліфікаційного іспиту або захисту кваліфікаційної роботи, що забезпечує комплексне оцінювання професійних знань і практичних умінь здобувачів освіти.

Жук Валерій, Голова ради Федерації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України.

Пропонує: виключити з переліку спеціальність D1 Облік і оподаткування.

Включення спеціальності D1 Облік і оподаткування до Переліку може стати руйнівним для бухгалтерської професії в державі. По-перше, це рішення не узгоджене і не враховує наявне в Україні еволюційне, суспільно-громадське регулювання професії бухгалтера. По-друге, воно призведе до ще більшого загострення проблеми набору здобувачів для здобуття професії бухгалтера в ЗВО. Це, в свою чергу, посилить проблему фахової якості облікового персоналу у вітчизняному соціально-економічному середовищі через більші масштаби залучення до професії осіб без базової бухгалтерської освіти. По-третє, виникнуть реальні ризики руйнування бухгалтерської науки у ЗВО через скорочення відповідних кафедр, занепад наукових шкіл та інших негативних наслідків для науково-освітньої складової вітчизняного інституту бухгалтерського обліку.

Василішин Станіслав Ігорович, Директор Інституту обліку і фінансів НААН; голова Ради молодих вчених ННЦ «Інститут аграрної економіки», д. е. н., професор.

Пропонує: виключити з переліку спеціальність D1 Облік і оподаткування.

Включення спеціальності D1 Облік і оподаткування до Переліку може створити кадровий дефіцит в бізнесі, бюджетній сфері та в сфері послуг, оскільки «бухгалтер», «аналітик» та «аудитор» є критично важливими професіями для національної економіки держави та її економічної безпеки. Зважаючи на відсутність аналогічної практики у більшості країн ЄС (де пріоритет віддано акредитації програм, практико-орієнтованому навчання, стажуванням і професійній сертифікації на наступних рівнях), дане рішення може викликати суттєві негативні наслідки як для системи вищої освіти, так і для ринку праці України.

Колектив кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету.

Пропонують:

1. Виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» з переліку спеціальностей, для яких передбачено складання ЄДКІ.

2. Зосередити увагу МОН на підтримці інтеграції освітніх і професійних кваліфікацій через розвиток національної системи професійних стандартів та сертифікаційних програм (CAP/CIPA, CAPA).

3. Підтримати університети у вдосконаленні внутрішніх механізмів контролю якості освіти (державні іспити, захисти кваліфікаційних робіт, практична підготовка).

4. Розробити спільно з ФАБФ АПК, Мінфіном і Національним агентством кваліфікацій дорожню карту еволюційного розвитку бухгалтерської професії без адміністративного тиску.

5. Врахувати європейський досвід, де перевірка компетентностей фахівців з обліку здійснюється професійними об'єднаннями, а не державними іспитами.

Включення спеціальності D1 «Облік і оподаткування» до переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня бакалавра має здійснюватися у формі ЄДКІ є передчасним, не має достатнього нормативного, методичного та організаційного підґрунтя і суперечить принципам автономії закладів вищої освіти, визначеним Законом України «Про вищу освіту», через:

1. Специфіку спеціальності, бо «Облік і оподаткування» – це прикладна економічна спеціальність, орієнтована на формування практичних компетентностей у сфері бухгалтерського обліку, фінансової звітності, аудиту й податкового адміністрування. На рівні бакалавра здобувачі отримують базові знання та навички, необхідні для роботи бухгалтером, економістом, аудитором, аналітиком чи фінансовим менеджером. Контроль таких компетентностей доцільніше здійснювати через внутрішню атестацію, державний іспит, захист кваліфікаційної роботи та проходження практики, ніж через стандартизований тестовий ЄДКІ.

2. Відсутність державного ліцензування, бо ЄДКІ доцільний лише для спеціальностей із високим рівнем державного регулювання – таких як медицина або право. Професія бухгалтера не належить до регульованих, а рівень професійної придатності визначається роботодавцями та сертифікаційними організаціями (CAP/CIPA, CAPA, ACCA, CIMA), визнаними IFAC, USAID, World Bank.

3. Невідповідність міжнародній практиці, бо у країнах ЄС, Великій Британії, Канаді, США державні іспити для бакалаврів з обліку не застосовуються. Професійна компетентність підтверджується сертифікаційними програмами, що поєднують академічну освіту з професійною підготовкою та забезпечують тісний зв'язок з ринком праці.

4. Наявність різноманітних освітніх програм, бо програми з обліку і оподаткування в українських ЗВО мають різну галузеву спрямованість та професійну орієнтацію (фінансовий облік, управлінський облік, аудит, податкове планування, бізнес-аналітика тощо). Уніфікований ЄДКІ не здатен об'єктивно оцінити всі напрями підготовки, що спотворить результати оцінювання та знецінить академічну автономію університетів.

5. Воєнні умови та кадрові ризики. В умовах війни та демографічної кризи запровадження ЄДКІ створить додаткові бар'єри для доступу до освіти.

Харків, як прифронтове місто, попри регулярні обстріли, блекаути та повітряні тривоги, продовжує навчати молодь, зокрема випускників сільських шкіл із деокупованих територій – Ізюмщини, Балаклійщини, Борівщини, Куп'янщини. У

2025 році набір на спеціальність D1 у ДБТУ катастрофічно зменшився (на 25% порівняно з 2021 роком і майже на 50% – порівняно з 2024 роком). Введення ЄДКІ лише поглибить цю кризу, що може призвести до кадрового голоду в бухгалтерській сфері, яка є ключовою для відновлення економіки України.

Остап'юк Н.А., д. е. н., професор.

Пропонує: вилучити з Переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту спеціальність D1 Облік та оподаткування перший (бакалаврський) МОН.

1. Виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» з переліку тих, де ЄДКІ є обов'язковою формою атестації на першому (бакалаврському) рівні.
2. Ініціювати широке публічне та професійне обговорення доцільності впровадження ЄДКІ у галузі D, із залученням роботодавців, професійних асоціацій, представників ЗВО та студентської спільноти.

Декан факультету обліку та податкового менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Голова підкомісії зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування» Науково-методичної комісії № 5 з бізнесу, управління та права МОН України д. е. н., професор Микола БОНДАР, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, д. е. н., доцент Олена ЦЯТКОВСЬКА, завідувач кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету, д. е. н., професор Зеновій-Михайло ЗАДОРЖНИЙ, завідувач кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, д. е. н., професор Людмила ЛОВІНСЬКА, завідувач кафедри аудиту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, д. е. н., професор Олена ПЕТРИК.

У межах громадського обговорення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови КМУ від 19 травня 2021 року № 497», якою передбачається включення спеціальності D1 «Облік і оподаткування» до переліку тих, за якими атестація здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), вважаємо за необхідне висловити незгоду академічної спільноти та надати пропозиції.

Відповідна ініціатива свідчить про порушення прав здобувачів освіти, є невмотивованою та упередженою, оскільки проектом постанови передбачено впровадження ЄДКІ лише для однієї спеціальності – D1 «Облік і оподаткування» у межах усієї галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Як результат запровадження ЄДКІ виключно для спеціальності D1 «Облік і оподаткування» демонструє волонтаристський підхід до регулювання освітнього процесу, який суперечить принципам системності та рівного ставлення до усіх

учасників освітнього процесу. Такий крок створює диспропорцію в академічних вимогах, формує репутаційні ризики як для здобувачів, так і для закладів вищої освіти, та може призвести до скорочення абітурієнтів та випускників цієї спеціальності в професійному середовищі — особливо на тлі інших економічних спеціальностей, для яких аналогічні іспити не передбачені.

Освітні програми за спеціальністю «Облік і оподаткування» мають мультидисциплінарний характер та багатокomпонентну підготовку здобувачів, що поєднує бухгалтерський облік, аналіз фінансової та управлінської звітності, аудит, управлінський облік, податкову політику, економіку підприємства, право та управління. Це призвело до системного скорочення контингенту вступників на освітні програми спеціальності «Облік і оподаткування» протягом останніх років в ЗВО. Абітурієнти при вступі обирають спеціальності які є менш зарегульованими та простішими при навчанні та набутті професійних компетентностей. Водночас попит з боку роботодавців залишається стабільно високим – як у державному, так і в корпоративному секторах. Як результат, у дану професію ідуть працювати випускники інших спеціальностей, які є менш підготовленими та з недостатнім рівнем професійних компетентностей, що 2 призводить до системних порушень при веденні обліку, складанні звітності, проведенням її аудиту та формуванні податкової політики.

Залучення в професію випускників з інших спеціальностей ніж Облік і оподаткування свідчить про наявність прогалин в базових професійних компетентностях (облік, оподаткування, робота із стандартизацією чи цифровими інструментами), і тому роботодавець змушений витратити додатковий час і ресурси на тренінги, наставництво, перекваліфікацію, що збільшує витрати і знижує ефективність на початку роботи.

Запровадження додаткового обов'язкового випробування у формі ЄДКІ може ще більше знизити зацікавленість вступників, посиливши кадровий дефіцит у сфері обліку, аудиту та оподаткування в середньостроковій перспективі.

Підтвердженням цього є дані з Вступ.ОСВІТА.UA, які підтверджують, що ліцензовані обсяги спеціальності «Облік і оподаткування» дуже малі порівняно з кількістю заяв, а конкурс – низький або мінімальний. Це свідчить, що спеціальність не має великої популярності серед вступників або що конкурс не стимулюється через інші чинники. Обов'язковий іспит з високими вимогами може збільшити бар'єри, знизити розподіл заяв, що змусить абітурієнтів обирати інші спеціальності.

Державний регулятор у сфері освіти через свої ініціативи має забезпечувати рівні права гарантовані Конституцією та законами України та доступ до отримання освіти громадян. Його ініціативи мають заохочувати навчання молоді в Україні на критично важливі економічні спеціальності, якою саме і є спеціальність D1 «Облік і оподаткування», яка є ключовою при проведенні економічних реформ за євроінтеграційних процесів і її розвиток супроводжується Світовим банком як в частині освіти, так і державних регуляторів економіки та фінансів.

Підтвердженням зарегульованості спеціальності D1 «Облік і оподаткування» є вимога щодо складання ЄФВВ з обліку та фінансів. Зокрема випускники спеціальності D1 «Облік і оподаткування» складають ЄФВВ з іншої спеціальності з позитивними результатами без додаткової підготовки. Це свідчить, що

спеціальність D1 «Облік і оподаткування» включає багато різноманітних, в тому числі складних елементів, які базуються на професійному судженні конкретних ситуацій не маючи однозначної відповіді. Як результат запровадження ЄФВВ з обліку та фінансів має проблеми при формуванні та підготовці тестових питань з урахування суб'єктивного судження укладачів, а також підтверджує потребу в поетапному та фахово обґрунтованому підході до впровадження ЄДКІ. Відповідно запровадження ЄДКІ ніяким чином не вплине на визнання кваліфікації у професійному середовищі та в сучасних умовах не з підвищить якість, а лише зменшить кількість випускників через формальний бар'єр реалізації уже надто складної спеціальності D1 «Облік і оподаткування».

Якщо вважається, що єдиний іспит є необхідним інструментом підвищення якості освіти, він має стосуватись усіх спеціальностей галузі, а не вибірково однієї спеціальності.

Замість адміністративного впровадження ЄДКІ, доцільним є посилення якості освітніх програм, оновлення змісту професійної підготовки та підтримка ЗВО в модернізації змісту та методів навчання.

Акцентуємо увагу, що у межах Болонського процесу оцінювання ґрунтується на компетентнісному підході та мультиінструментальному контролю якості. ЄДКІ – це рудимент радянської системи освіти, що не враховує індивідуальних траєкторій навчання, вибіркового компонентів та проектного навчання. Необхідно адаптувати механізми атестації до європейських стандартів, а не навпаки.

У багатьох країнах ЄС і в рамках Болонського процесу рівень атестації не покладається на один централізований екзамен, а на комбінацію поточного контролю, практичних завдань, проектів або портфолію, стажувань. Це дозволяє врахувати різні освітні траєкторії, вибіркові компоненти, індивідуальні здібності студента.

Запровадження ЄДКІ за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» має ще одну суттєву небезпеку – потенційні абітурієнти, і навіть теперішні студенти, що мешкають в Україні, віддадуть перевагу навчанню у зарубіжних закладах вищої освіти. Тим самим створюється новий негативний чинник, що сприятиме відтоку молоді із України в умовах стрімкого скорочення населення та дефіциту працівників.

Деякі університети України співпрацюють із професійними асоціаціями (АССА, СІМА тощо), що дозволяє студентам отримувати сертифікації, еквівалентні до державного іспиту, без необхідності централізованого ЄДКІ, або з меншими додатковими бар'єрами.

Крім того, немає відкритих аналітичних звітів або досліджень, які б підтверджували, що ЄДКІ на інших спеціальностях справді покращив якість підготовки випускників або працевлаштування.

Саме тому продовження запровадження ЄДКІ без аналізу наслідків – непрофесійна та ризикована освітня політика. Спочатку – аналітика та пілотне впровадження, потім – масштабування.

Враховуючи вищезазначене, пропонуємо:

1. Виключити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» з переліку тих, де ЄДКІ є обов'язковою формою атестації на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

2. Ініціювати широке публічне та професійне обговорення доцільності впровадження ЄДКІ у галузі D «Управління, адміністрування та право» із залученням роботодавців, професійних асоціацій, представників ЗВО та студентської спільноти.

3. Розглядати можливість пілотного запуску ЄДКІ на добровільних засадах, із подальшим аналізом його ефективності та наслідків для системи підготовки кадрів.

4. Зосередити увагу на підвищенні якості освітніх програм, а не на формалізованому іспиті, як єдиному засобі контролю якості.

На підставі представлених аргументів та міжнародного досвіду просимо Міністерство освіти і науки України переглянути запропоновані зміни до постанови КМУ від 19.05.2021 № 497. Сподіваємось на повне врахування зазначених ризиків і пропозицій при ухваленні остаточного рішення. Це дозволить створити справедливу, якісну, конкурентну систему вищої освіти, яка відповідатиме потребам держави, закладів освіти та ринку праці.

Львівський торговельно-економічний університет.

Наукова спільнота кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування Львівського торговельно-економічного університету і стейкхолдерів (роботодавців) від різних галузей бізнесу та споживчої кооперації, які приймають постійну участь у формуванні освітньо-професійних програм, 29 вересня 2025 р. на спільному засіданні розглянули проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497».

Проєкт постанови вносить зміни до Порядку атестації здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту та переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ).

У перелік спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому магістерському рівнях здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту внесено спеціальність D1 Облік та оподаткування (для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти).

У проєкті постанови зазначено, що підставою для внесення змін є оновлення Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, затвердження Переліку спеціальностей на рівні вищої освіти, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, проведення аналітичного дослідження єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Розглянувши запропонований проєкт за суттю членами спільного засідання зроблено наступні висновки і пропозиції:

Вважають за необхідне звернути увагу на таке:

1) віднесення спеціальності D1 Облік та оподаткування до складу тих, що підлягають державній атестації у формі ЄДКІ та регульованих є передчасним і

недоречним на даний час ні з позицій якості освіти, ні з позицій Державної політики у сфері вищої освіти та її регулювання і контролю.

Як засвідчують виступи членів засідання, таке регулювання не дасть позитивного ефекту, оскільки ускладнює освітній процес додатковими контрольними процедурами, накладає обмеження щодо прав отримувачів освітніх послуг, застосування принципу спорідненості спеціальностей тощо.

Вибір спеціальності D1 Облік та оподаткування для державної атестації у формі ЄДКІ та державного регулювання є не вдалим з огляду на те, що саме ця спеціальність при подальшому професійному застосуванні є досить регульованою з боку законодавчих органів України, вітчизняних та міжнародних громадських і професійних організацій (наприклад, щодо обліку - Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 19.07.1999 р. № 996-XIV), щодо аудиту, Законом України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність", численними законодавчо-нормативними приписами АПУ щодо професії аудитора та здійснення аудиторської діяльності і, таке інше.

Професійна діяльність випускника спеціальності Облік і оподаткування у міжнародній практиці регулюється Стандартами професійної освіти, а у вітчизняній практиці процес розробки таких стандартів розпочався і в недалекій перспективі стане вітчизняною практикою. Проте, вже на сьогодні діють Міжнародні стандарти обліку, звітності, аудиту, які стають основою роботи (і окремих напрямків регулювання) Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України, а також Міжнародних професійних організації бухгалтерів.

Отже, спеціальність Облік та оподаткування враховує вимоги міжнародного та європейського законодавства, оскільки чинні Стандарти вищої освіти роблять чіткий акцент у програмних результатах навчання на знання та вміння використовувати міжнародні стандарти у сфері обліку та аудиту. Сама спеціальність відзначається високою націленістю на подальшу професійну освіту, професійне вдосконалення та розвиток через можливість стати сертифікованим аудитором, сертифікованим експертом, отримати міжнародні сертифікати АССА, СІМА визнаних професійних організацій, що відповідає міжнародній практиці. Така практика саморегулювання дозволяє підтримувати високий рівень професійності осіб, які присвятили свою діяльність сфері обліку, аудиту, оподаткування;

2) віднесення спеціальності D1 Облік та оподаткування до складу тих, що підлягають державній атестації у формі ЄДКІ а, відповідно й до регульованих несе певні ризики для професії, а саме створює неконкурентне середовище під час набору абітурієнтів на спеціальність D1 Облік та оподаткування порівняно з іншими спеціальностями напряму «Бізнес, адміністрування та право», зокрема таких, як: D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, D3 Менеджмент, D6 Секретарська та офісна справа оскільки тільки спеціальність Облік та оподаткування серед них пропонується до регулювання і державної атестації у формі ЄДКІ.

Отже відсутність чітких переваг при працевлаштуванні для випускників спеціальності Облік та оподаткування при одночасному запровадженні обмежень, які безпосередньо стосуються інтересів здобувачів, нівелює позитивний ефект від регулювання та може призвести до катастрофічної втрати інтересу здобувачів до

цієї спеціальності, незважаючи на її важливість для економіки країни;

3) державна атестація у формі ЄДКІ та регулювання спеціальності без відповідного контролю за доступом до професії без прийнятої системи професійних стандартів не відповідає європейським практикам і принципам академічної свободи та вільного доступу до освіти. Вважаємо, що спочатку має бути запроваджена система професійних стандартів в Україні.

Отже, у цілому ми підтримуємо прагнення МОН України щодо підвищення рівня освіти в Україні, проте щодо спеціальності Облік та оподаткування такий підхід на даний час є недоцільним. Випускники за цією спеціальністю є досить кваліфікованими, успішно виконують свої професійні обов'язки, а система університетської підготовки є високоєфективною. У підтвердження цього свідчать численні успішні акредитації ОПП спеціальності за різними рівнями та у різних закладів вищої освіти. Тому просимо Вас вилучити спеціальність D1 Облік та оподаткування першого (бакалаврського) рівня вищої освіти із числа тих, що пропонуються до запровадження державної атестації у формі ЄДКІ у проєкті постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497», що винесений на громадське обговорення.

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки».

Аналітична записка (обґрунтування) щодо необхідності виключення спеціальності Облік і оподаткування із переліку спеціальностей, за яким атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

1.03 жовтня 2025 р. на офіційному веб-сайті та офіційній сторінці ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України» (далі – ФАБФ) у мережі Facebook опубліковано для широкого обговорення, підготовлений ініціативною групою представників професійних громадських організацій бухгалтерів і аудиторів, академічних установ та закладів вищої освіти України (далі – ЗВО) проєкт Аналітичної записки – обґрунтування щодо передчасності внесення спеціальності D1 «Облік і оподаткування» до переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів на першому (бакалаврському) рівні здійснюється у формі єдиного державного іспиту (далі – ЄДКІ).

2. У процесі громадського обговорення зміст Аналітичної записки – обґрунтування підтримали та доповнили:

2.1. Професійні громадські об'єднання бухгалтерів і аудиторів України:

- Аудиторська палата України;
- Спілка аудиторів України;
- Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України;
- Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів;
- Професійна організація аудиторів, бухгалтерів та викладачів ОКД;
- та інші.

2.2. Профільні академічні установи України:

- Відділення аграрної економіки і продовольства НААН;
- Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

- Інститут обліку і фінансів НААН та інші.

2.3. Заклади вищої освіти України (зазначені в порядку Реєстру суб'єктів освітньої діяльності МОН):

- Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
- Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана;
- Національний університет біоресурсів і природокористування України;
- Національний університет харчових технологій;
- Київський кооперативний інститут бізнесу і права;
- Вінницький національний аграрний університет;
- Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету;
- Волинський національний університет імені Лесі Українки;
- Дніпровський державний аграрно-економічний університет;
- Державний університет «Житомирська політехніка»;
- Поліський національний університет;
- Запорізький національний університет;
- Національний університет «Запорізька політехніка»;
- Карпатський національний університет імені Василя Стефаника;
- Центральноукраїнський національний технічний університет;
- Львівський національний університет імені Івана Франка;
- Львівський торговельно-економічний університет;
- Національний університет «Львівська політехніка»;
- Миколаївський національний аграрний університет;
- Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова;
- Чорноморський національний університет імені Петра Могили;
- Одеський національний технологічний університет;
- Одеський державний аграрний університет;
- Національний університет водного господарства та природокористування;
- Полтавський державний аграрний університет;
- Сумський національний аграрний університет;
- Західноукраїнський національний університет;
- Державний біотехнологічний університет;
- Харківський національний автомобільно-дорожній університет;
- Білоцерківський національний аграрний університет;
- Державний податковий університет;
- Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»;
- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича;
- Уманський національний університет;
- Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного;
- та інші.

За результатами обговорення та спільною згодою через ННЦ «Інститут аграрної економіки» до МОН України направляється звернення щодо передчасності внесення спеціальності D1 «Облік і оподаткування» до переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів на першому (бакалаврському) рівні

здійснюється у формі ЄДКІ та узгоджена до цього звернення Аналітична записка – обґрунтування, а саме:

3. Спроба віднести у проєкті постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497» (далі – проєкт МОН) спеціальності D1 «Облік і оподаткування» до переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступеня вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні здійснюється у формі ЄДКІ, є не першою. У попередні періоди академічній, освітній та професійній бухгалтерській спільноті, в тому числі і представникам наших інституцій, вдавалося переконати МОН у передчасності такого рішення, попри аргументацію Міністерства.

Для початку, зауважимо, що інші спеціальності з галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» у проєкті не віднесено до регульованих. Але, виходячи з логіки «корисності», наприклад, спеціальність D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» видається більш суспільно значимою, ніж спеціальність D1 «Облік і оподаткування», адже йдеться про фахівців для митної, податкових служб, розпорядників бюджетних коштів тощо. Видається так, що вибір до переліку регульованих професій у проєкті МОН зроблено не за критерієм суспільної значимості.

4. В академічній науці, освіті, професійній спільноті України не викликає сумнівів доцільність регулювання ряду спеціальностей з галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право». Це важливо як для євроінтеграції України, так і для її конкурентоспроможного розвитку. Питання є лише в тому, коли це запроваджувати та за яких умов. Ми стверджуємо, що на сьогоднішній день в Україні таких умов немає, а передчасність подібного принесе лише шкоду вітчизняній економіці.

Очевидно, що сьогодні професія бухгалтера в світі є, і буде, все більше регульованою. Це пов'язується зі все зростаючою місією цієї професії у розвитку світової економіки, і, в першу чергу, інвестиційного ландшафту, реалізації політики сталого розвитку, акумулювання до забезпечення добробуту людства природного капіталу та багато іншого. В Україні додатково, без залучення бухгалтерів до пооб'єктної аналітичної оцінки, неможливе вирішення питання справедливого відшкодування бізнесу заподіяних війною втрат і збитків. Не кажучи про те, що без цієї професії неможлива податкова, кредитна, бюджетна системи, збереження власності та багато іншого.

Суспільна значимість та зарегульованість системи бухгалтерського обліку вже настільки значна, що відповідає рівню окремого соціально-економічного інституту, що описується новою інституціональною теорією бухгалтерського обліку. Тепер, як і в теорії, так і на практиці, регулювання явища бухгалтерського обліку має проводитись в інституційній парадигмі. Це передбачає оцінку впливу зміни тієї чи іншої складової на всю сукупність конкретного інституту та впливу якісних чи кількісних змін цього інституту на його місію (роль) у національному чи глобальному соціально-економічному просторі.

На сьогодні можна стверджувати, що стан вітчизняного інституту бухгалтерського обліку є збалансованим. Звісно, не ідеальним, але все ж збалансованим. Війна негативно впливає, але все ж, очевидно, в цілому, інститут

знаходить внутрішні можливості для збалансування. Проект від МОН заявляється у непростий для інституту час. Його прийняття наразі лише послабить стійкість в організаційно-кадровій складовій інституту та у його неформальній (ментальній, проактивній, професійній) складовій.

5. Проект МОН не враховує стан та зміни у вітчизняному інституті бухгалтерського обліку. Наразі в економіці України наявний, і в силу вікового складу бухгалтерів буде зростати, підвищений попит на цю професію. З іншої сторони, очевидним є факт значного скорочення за останні роки підготовки бухгалтерів в ЗВО. Професія в силу складності, напруженості, неадекватної прикладним зусиллям оплати, стає все більш непопулярною серед абітурієнтів. Можна допускати, що певний внесок у цей негатив мають і безпідставні та необґрунтовані заяви про її безперспективність у цифровій епосі.

Як же ця сукупність проблем збалансовується у вітчизняному соціально-економічному просторі? Дослідження свідчать, що вона збалансовується за рахунок залучення до виконання функцій бухгалтерів осіб без фахової освіти бухгалтера. Формально чинне законодавство (інституційні «правила гри») не забороняє таке ні у бізнес-середовищі, ні, подекуди, і у державній сфері. Наразі немає даних щодо впливу цього явища на вітчизняний соціально-економічний простір. Проте можна допустити, що фахівці з базовою освітою мають більший потенціал для якіснішого виконання професійних функцій.

Як реагує на це інститут бухгалтерського обліку?

Слід зазначити, що в Україні є певні успіхи суспільного громадського регулювання професії аудитора та бухгалтера. Так, з 1993 р. і дотепер в рамках чинного законодавства спочатку Аудиторською палатою України, а зараз Органом суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (далі – ОСНАД) проводиться професійна сертифікація аудиторів на чітко визначених регуляторних умовах. Ці регулювання на початках передбачали наявність базової бухгалтерської, юридичної чи економічної освіти, а натепер освітня бухгалтерська базовість зараховується як частина екзаменаційних компонентів для професійної сертифікації аудитора. Чинне законодавство передбачає обов'язкову сертифікацію та подальші регуляторні дії для проведення (здійснення) аудиторської діяльності.

З 1996 р. в Україні започатковано професійну сертифікацію бухгалтерів їх громадськими об'єднаннями. Спочатку в рамках проекту USAID було створено відповідну громадську інфраструктуру: Федерацію професійних бухгалтерів і аудиторів України (далі – ФПБАУ) та незалежну Міжнародну громадську організацію «Універсальна екзаменаційна мережа». В рамках проекту USAID проводилась активна робота по інформуванню та переконанню бізнесу віддавати перевагу сертифікованим бухгалтерам за програмою CAP/CIPA, які набували членства у професійних бухгалтерських організаціях: ФПБАУ та Українській асоціації сертифікованих бухгалтерів і аудиторів. Наразі, по закінченню проекту USAID, в Україні ця система продовжує функціонувати. На сьогодні через незалежну «Універсальну екзаменаційну мережу» склали іспит на сертифікати CAP/CIPA близько 7 тис. осіб.

З 2009 р. і дотепер, за рішенням колегії Міністерства аграрної політики України, ще одна громадська організація – ФАБФ – проводить подібну сертифікацію бухгалтерів за програмою CAPA. Адміністрування іспитів по якій

також проводить незалежна «Універсальна екзаменаційна мережа». Наразі за цією програмою сертифіковано близько 1 тис. осіб.

На відміну від аудиторів, вищезазначене суспільне громадське регулювання професії бухгалтера на тепер в Україні немає визначеної законом обов'язковості. Воно розвивається виключно за рахунок певних позитивних зрушень в організаційних та неформальних складових вітчизняного інституту бухгалтерського обліку. Але ця сертифікація, разом з аудиторською, засвідчує наявність в Україні еволюційної траєкторії розвитку регулювання бухгалтерської професії. Ця траєкторія не викликає різких дисбалансів в інституті бухгалтерського обліку, а відтак не зашкоджує виконання його місії, функцій та завдань у вітчизняному соціально-економічному просторі. Але, при цьому, одночасно підвищується змістова якість інституту, що є позитивом.

6. Отже, на відміну від зазначених вище поступальних професійно-громадських регуляторних ініціатив, різке рішення МОН по запровадженню ЄДКІ на бакалаврському рівні стає для інституту бухгалтерського обліку в нинішніх умовах може бути руйнівним. Тобто таким, що порушить збалансованість в інституті бухгалтерського обліку і, в результаті, зашкодить його ефективній функціональності у соціально-економічному просторі України. Зокрема:

- по-перше, це рішення не узгоджене і не враховує наявне в Україні вищезазначене еволюційне, суспільно-громадське регулювання професії бухгалтера;

- по-друге, воно призведе до ще більшого загострення проблеми набору здобувачів для здобуття професії бухгалтера в ЗВО. Це, в свою чергу, посилить проблему фахової якості облікового персоналу у вітчизняному соціально-економічному середовищі через більші масштаби залучення до професії осіб без базової бухгалтерської освіти;

- по-третє, виникнуть реальні ризики руйнування бухгалтерської науки у ЗВО через скорочення відповідних кафедр, занепад наукових шкіл та інших негативних наслідків для науково-освітньої складової вітчизняного інституту бухгалтерського обліку;

- по-четверте, це рішення не узгоджується з існуючою натеper політикою й практикою пріоритетності ЗВО у формуванні навчальних програм, що, з однієї сторони, буде проблемно врахувати у форматі ЄДКІ, а з іншої, – навпаки ЄДКІ нівелюватиме поглиблені знання навчальних програм ЗВО у галузево-професійному аспекті;

- по-п'яте, передчасна позиція МОН у цьому питанні не враховує виклики та складнощі воєнного часу через емоційно-психологічне перевантаження студентів, особливо з прифронтових регіонів.

7. Разом з тим, МОН бажано долучитись до формування й розвитку в Україні регуляторних чинників професійної кваліфікації бухгалтерів. Йдеться про запровадження в Україні європейських норм професійних кваліфікацій по системі Національного агентства кваліфікацій України (далі – НАК). Натепер НАК внесені до Реєстру професійні стандарти бухгалтерів та аудиторів, що розроблені та затверджені:

- Мінфіном України – «Бухгалтер бюджетної установи», «Головний бухгалтер бюджетної установи»;

- ОСНАД України – «Бухгалтер», «Бухгалтер дипломований», «Головний бухгалтер підприємства, що становить суспільний інтерес», «Асистент (помічник аудитора)», «Аудитор», «Інспектор з контролю якості аудиторських послуг»;
- ФАБФ – «Бухгалтер агропромислового підприємства», «Головний бухгалтер агропромислового підприємства».

У цих стандартах, поміж іншого, передбачено можливість одночасного здобуття професійної кваліфікації в ЗВО поруч із здобуттям освітніх кваліфікацій, що відповідає європейським вимогам.

Попередньо нами було направлено на МОН України Лист-звернення

№ 01-05/349-1 від 22.09.2025 щодо керівної участі Міністерства в процесах узгодженості освітніх програм та присвоєння здобувачам ОС «Бакалавр» та «Магістр» одночасно із освітніми і професійними кваліфікаціями, відповідно до професійних стандартів.

Таким чином, МОН натепер вже може мати не менш дієві можливості в регуляторному забезпеченні якості освіти бухгалтерів, які не будуть на даному етапі руйнівними для вітчизняного інституту бухгалтерського обліку, як це буде мати місце піз час реалізації вищезазначеного проєкту МОН.

8. І в заключенні, враховуючи періодичні наміри МОН включити спеціальність D1 «Облік і оподаткування» до переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні здійснюється у формі ЄДКІ, доцільно зазначити основні параметри, коли вітчизняний інститут бухгалтерського обліку потребуватиме такого рішення:

- по-перше, коли рівень відповідальності, усвідомленості бізнесом та державними інституціями переваг професійно сертифікованих бухгалтерів при найму на роботу або зайнятті вищих посад буде формалізовано у відповідних Законах України. Наприклад, чинне законодавство чітко буде визначати, що для зайняття посад бухгалтерами буде обов'язковою умовою підтвердження професійної кваліфікації узгодженою з МОН та професійними стандартами, які внесені в Реєстр кваліфікацій НАК України.

- по-друге, коли вітчизняний інститут бухгалтерського обліку отримає державну стрижневість в своїй організаційно-регуляторній складовій (що буде закріплено і у формальній складовій – Законах України). Як приклад, це може бути розширення регуляторних повноважень у цій сфері для Міністерства фінансів України. Подібно ОСНАД, це може бути створення при Міністерстві фінансів Органу суспільного нагляду за бухгалтерською діяльністю, або розширення на цю сферу повноважень ОСНАД. Або, коли відбудеться законодавче закріплення такої стрижневості у новому Міністерстві з інформаційного забезпечення державної політики та управління (наприклад, на базі реорганізації Держстату України).

Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Висловили позицію щодо проєкту Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497», який передбачає розширення переліку спеціальностей, за якими атестація здобувачів ступенів вищої освіти здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), зокрема шляхом включення до цього

переліку спеціальності D1 «Облік і оподаткування».

Вважають, що запровадження ЄДКІ для зазначеної спеціальності передчасним та недоцільним з таких причин:

1. Професія бухгалтера є важливою для функціонування національної економіки, особливо у воєнний та післявоєнний періоди. Саме фахівці з обліку, аудиту та оподаткування забезпечують прозорість фінансових потоків, протидію фінансовим зловживанням, формування довіри інвесторів і донорів до української економіки. Їхня діяльність безпосередньо впливає на фінансову стабільність держави та ефективно відновлення економіки, а отже – є елементом національної безпеки. Ринок праці має стійкий дефіцит бухгалтерських кадрів. Випускники спеціальності D1 «Облік і оподаткування» є затребуваними в усіх секторах економіки. Водночас обсяг їх підготовки вже сьогодні не відповідає потребам ринку. Введення ЄДКІ створить додатковий бар'єр для вступу та навчання, що ще більше загострить кадровий дефіцит, особливо у сфері аграрного виробництва, де кількість закладів, які готують бухгалтерів, є обмеженою. Також це створить суттєві труднощі та інформаційне й організаційне розбалансування повоєнновідновлення України.

2. Спеціальність D1 «Облік і оподаткування» забезпечує підготовку фахівців не лише з бухгалтерського обліку, а й з аудиту, формує комплексні компетентності, необхідні для аналізу фінансової звітності, оцінки ризиків, здійснення внутрішнього контролю та формування рекомендацій для бізнесу і державного сектора. Запровадження ЄДКІ без урахування міждисциплінарності цієї спеціальності є методологічно невиправданим.

3. ЄДКІ лише для однієї спеціальності у межах галузі D «Бізнес, адміністрування та право» (не враховуючи право) та серед інших економічних спеціальностей створить нерівні умови. Це може призвести до недобросовісної конкуренції між закладами освіти під час вступної кампанії та зниження мотивації абітурієнтів обирати дану спеціальність.

4. В Україні вже існує ефективна система еволюційного громадськопрофесійного регулювання бухгалтерської професії, що здійснюється Органом суспільного нагляду за аудиторською діяльністю – сертифікація аудиторів. Вона узгоджена з міжнародними підходами та дозволяє формувати професійні стандарти без додаткових адміністративних обмежень.

5. Міністерство освіти і науки України вже має можливості підвищення якості підготовки бухгалтерів через узгодження освітніх програм із професійними стандартами та надання здобувачам одночасно освітньої і професійної кваліфікації. Це більш гнучкий і безпечний шлях підвищення якості освіти без деструктивних наслідків для освітньої системи.

6. Міністерство освіти і науки України регулює якість підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю D1 Облік і оподаткування також через систему акредитації освітніх програм і тому додаткове регулювання за названою спеціальністю знижує рівень автономії закладів вищої освіти, що суперечить концептуальним засадам євроінтеграції України.

З огляду на викладене, вважають, що включення спеціальності D1 «Облік і оподаткування» до переліку спеціальностей, за якими атестація здійснюється у формі ЄДКІ, є передчасним. Пропонують розглянути можливість реалізації інших,

еволюційних форм підвищення якості підготовки фахівців цієї спеціальності, без запровадження додаткових регуляторних бар'єрів.

Сергій Мудрук, Президент ГО «Екзаменаційна мережа сертифікованих міжнародних професійних бухгалтерів в Україні»

Спеціальність «D1 Облік і оподаткування» відповідає професіям найбільш регульованої в державі фіскальної сфери, сфери обліку і аудиту. Це давно мало призвести до впровадження ЄДКІ з цієї спеціальності для гарантування мінімального освітнього кваліфікаційного рівня майбутніх представників відповідних регульованих професій, в т.ч. професії бухгалтера. Слід зазначити, що в Україні в цих професіях спостерігається дефіцит найбільш кваліфікованих кадрів.

Спеціальність D1 це непроста для здобувача освіти спеціальність, що вимагає опанування великого обсягу технічних знань і hard skills. Цим частково спричинений відомий факт, що ЄФВВ з обліку і фінансів має більш високу складність у порівнянні з ЄФВВ інших спеціальностей (вступники отримують нижчі середні бали).

Більш високі бали, отримувані одними і тими ж вступниками на магістратуру при складенні інших ЄФВВ помітно зменшує популярність спеціальності D1 і здавалося б потенційно підвищує у майбутньому дефіцит найбільш висококваліфікованих кадрів обліковців у державі. До підсилення такого дефіциту начебто здатне призвести і впровадження ще одного стандартизованого освітнього вимірювання, ЄДКІ.

Але дефіцит найбільш кваліфікованих кадрів у професіях, що відповідають спеціальності D1, впродовж останніх десятиліть абсолютно успішно компенсується іншими спеціальностями. Оцінити структуру освітніх спеціальностей найбільш кваліфікованої частини бухгалтерського корпусу можна за статистикою їх спеціальностей вищої освіти, сертифікованих за міжнародними програмами професійної сертифікації бухгалтерів.

Давно і добре відомим фактом є те, що серед багатотисячної еліти бухгалтерської професії (сертифікованих професійних бухгалтерів) лише половину складають особи, що отримали освіту саме за обліковою спеціальністю (D1, 071 і т.п.). Іншу половину (в окремих сертифікація більше 50%) складають особи з економічною та іншими не обліковими спеціальностями. Тож твердження про загрози (з боку ЄДКІ) кадровому наповненню найкваліфікованішої частини обліковців в Україні є підтверджено маніпулятивними.

Втім факт, що кращі випускники інших економічних спеціальностей є успішнішими в бухгалтерських професійних сертифікаціях, ніж кращі випускники-обліковці, свідчить про певну кризу освітньої спеціальності D1, зокрема і в частині її не настільки високої популярності серед найбільш здібних вступників на магістратуру. Впровадження ЄДКІ, як механізму гарантування мінімальної якості завжди підвищує авторитетність і репутацію відповідної спеціальності.

Тож спеціальність D1 слід якнайшвидше підтримати впровадженням ЄДКІ з наступним переглядом дискримінуючих у порівнянні з іншими спеціальностями особливостей проведення вступних кампаній (широких конкурсів зі спорідненими спеціальностями, які мають легші в складенні ЄФВВ) для підвищення популярності і авторитету спеціальності.

Довідково:

Кількість осіб, що має бухгалтерську професію в Україні за різними оцінками лежить між 450 і 600 тисячами осіб. Професія бухгалтера є дуже неоднорідною за компетентнісними, освітніми вимогами. Більше половини бухгалтерів de facto виконують роботу, що насправді не вимагає рівня вищої освіти. Найбільш кваліфікована частина бухгалтерської професії вирізняється участю у міжнародних програмах професійної сертифікації та проходженням ліцензійних і атестаційних заходів регуляторів. Кількість осіб, що належать до такої об'єднаної когорти еліти бухгалтерської професії складає десятки тисяч.

Якщо взяти до уваги відомі програми міжнародної сертифікації професійних бухгалтерів, то кількість носіїв професійних сертифікатів таких програм в Україні не перевищує 15-16 тисяч. Це еліта бухгалтерської професії України. Трохи більша кількість бухгалтерів є активними учасниками процесу сертифікації (складають іспити).

Детальніше:

Тих, хто має англомовні професійні сертифікації (CPA, CFM, IMA, ACCA, ICAEW, CA та інших) в Україні є всього кілька тисяч.

Тих, хто має професійних сертифікатів найбільш масової оригінально, з 2012 року україномовної, сертифікації CAP/CIPA налічується в Україні до 10 тисяч осіб.

Тих, хто має різноманітні дипломи, які втім не є кваліфікаційними документами/сертифікатами в розумінні Міжнародної федерації бухгалтерів (DipFRS/ACCA, DipFA, DipMA, DipTax, DipFM/CIPA та інших) є в Україні кілька тисяч.

Детальні кваліфікаційні вимоги до професійних бухгалтерів (сертифікованих/ліцензованих) формуються або саморегулювальними професійними спільнотами, або регуляторами на основі процедур аналізу практики (Practice analysis), як це проводить, наприклад, Національна комісія цінних паперів і фондового ринку.

Пропозиція не до Порядку цієї постанови:

Комунальний заклад фахової передвищої освіти «Івано-Франківський медичний фаховий коледж» Івано-Франківської обласної ради.

Пропонують: внести зміни до Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступенів фахової передвищої освіти та вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів за спеціальностями галузі знань «22 Охорона здоров'я» {Назва Порядку в редакції Постанови КМ № 1024 від 06.09.2024}, щодо механізму проведення інтегрованого тестового іспиту «КРОК». Затвердити бази складання іспиту «КРОК» у регіонах (аналогічно до НМТ). Це дасть можливість забезпечити основні засади та принципи здійснення кваліфікованого іспиту відповідно до пункту 2 даного Порядку. Основними засадами та принципами кваліфікаційного іспиту є:

об'єктивність;

прозорість і публічність;

незалежність;

нетерпимість до проявів корупції та хабарництва;

інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір;

обов'язковість;
єдність методики оцінювання результатів.

5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

При доопрацюванні проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 року № 497» враховані частково.